

صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران

معاونت سیاسی

اداره پژوهش‌های سیاسی

مصادیق خودمان توانستیم

بزرگراه غدیر

فرآورده‌های خبری و تولیدات پژوهشی در بخش‌های زیر قابل دسترس است:
- وب سایت خبرگزاری صداوسیما (سرویس پژوهش) <http://www.iribnews.ir>

پژوهشگر: فریفته هدایتی

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۲	*مقدمه
۲	*معرفی پروژه
۲	*تحریم ها و عملیات عمرانی و راهسازی
۳	*ویژگیهای فنی
۳	*اتکا به تامین مالی داخلی و سرمایه گذاری بخش خصوصی
۴	*مزایای بزرگراه غدیر
۴	*توان بالای صدور دانش فنی و اجرای ابر پروژه های عمرانی و راهسازی در منطقه
۴	*کلام آخر
۵	*مستندات پیوست

مقدمه

شبکه‌های اصلی ارتباطی، مهم‌ترین و حساس‌ترین فضاهای عمومی شهری و بین شهری را تشکیل می‌دهند و یکی از مهم‌ترین بخشهای زنجیره تامین نیازهای اساسی، حمل و نقل است. توسعه راه‌های ارتباطی چه جاده‌های و ریلی و چه دریایی و هوایی جایگاه اساسی در رونق فعالیت‌های اقتصادی در سطوح ملی و بین‌المللی دارد. یکی از مهمترین پروژه‌های زیربنایی کشور در حال حاضر پروژه بزرگراه غدیر است که ۵ استان را به یکدیگر مرتبط می‌کند و مزایای مهمی در راستای تحقق توسعه پایدار کشور به دنبال دارد. ویژگی‌های خاص این ابرپروژه بومی کشور به لحاظ فنی، اجرایی، اقتصادی و ... به تنهایی بسیار با اهمیت است به ویژه آن که این توانمندی در شرایط تحریم و با اتکای کامل به دانش و توان علمی و کارشناسی و اجرایی و مالی داخلی تامین شده است.

معرفی پروژه

آزادراه غدیر به طول ۱۵۸ کیلومتر، دارای ۶ خط عبوری (رفت و برگشت) است که نقطه ابتدایی آن در محدوده ۳۶ کیلومتری آزادراه قزوین- کرج و در پنج کیلومتری غرب شهرستان آبیگ در استان قزوین واقع شده است. هدف از اجرای این پروژه تکمیل بخشی از کریدور آزادراهی شرق به غرب و شمال به جنوب کشور است و سبب کوتاه شدن مسیر و تسهیل عبور و مرور بین مناطق شمال غرب کشور به مناطق شمال شرق کشور می‌شود و با عبور از چهار استان قزوین، البرز، مرکزی و تهران، علاوه بر توسعه صنعت گردشگری و رونق اقتصادی ملی، در زمینه ترانزیت کالا در حوزه فراملی با تمرکز بر کشورهای همسایه نیز تاثیرگذار خواهد بود. آزادراه غدیر نقش به‌سزایی در توسعه مناسبات حمل و نقلی کشورهای منطقه، افزایش درآمد ناخالص ملی، کاهش مصرف انرژی، ارتقای سهم بازار ترانزیت و کاهش سوانح و خسارت‌های مالی دارد. آزادراه غدیر با سهم ۳۰ درصدی دولت و ۷۰ درصدی قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء(ص) ساخته شده و ارزش روز آن هفت هزار میلیارد تومان است و نمادی از همکاری موثر دولت و قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء و بخش خصوصی در طرح‌های کلان توسعه کشور با اتکا به توان و تخصص داخلی است.

تحریم‌ها و عملیات عمرانی و راهسازی

در شرایطی تحریم‌های ظالمانه به یکباره در یک فرآیند کوتاه‌مدت، تمام شرکت‌ها و پیمانکاران خارجی را وادار به ترک اجرای پروژه‌های زیربنایی می‌کرد متخصصان کشورمان در عرصه‌های مختلف در قالب قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء توانستند توان علمی و تجربه فنی و تجهیزات و امکانات و سرمایه‌های انسانی بازمانده از دوران دفاع مقدس را در همراهی با دولت، در مسیر سازندگی کشور و اتمام پروژه‌های ناتمام پیمانکاران خارجی به کارگیرند. به این ترتیب به رغم تنگنانهایی که در ماشین‌آلات و ملزومات راهسازی برای دولت و دستگاه‌های مرتبط در شرایط تحریم وجود داشت، شاهد توسعه و تکمیل طرح‌ها و پروژه‌هایی در این زمینه بودیم که برخی پس از گذشت سالها از کلنگ زنی هنوز نیمه کاره مانده بودند. آزادراه غدیر با سرمایه‌گذاری قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء و دولت توسط شرکت‌های داخلی و با تجربه ساخته شده است. عزم جدی مسئولان و همراهی مردم نشان داد که با بهره‌گیری از متخصصان داخلی و امکانات موجود می‌توان به اهداف ترسیم شده دست یافت. سخت‌تر شدن تحریم

ها ما را در خودکفایی مصمم تر و توان و کشف ظرفیت‌های داخلی را نیز قوی تر خواهد کرد^۱. فرمانده قرارگاه سازندگی خاتم‌الانبیاء(ص) با بیان این که به رغم تحریم ها اقدامات خوبی در زمینه راهسازی و عمرانی در کشور انجام می شود. با اجرای ۲۸۵ پروژه توسط قرارگاه خاتم‌الانبیاء(ص) در سطح کشور حجم پروژه‌های عمرانی و راهسازی قرارگاه خاتم نسبت به سال گذشته دو برابر شده است.^۲

ویژگی‌های فنی

استفاده از روشهای پیشرفته و خلاقانه مطابق با استانداردهای بین لمللی برای اولین بار	پیش بینی عبور روزانه ۳۰ هزار خودرو و جابه جایی سالانه ۳۰ میلیون مسافر و ۳۰ میلیون تن بار	ساخت ۱۴ تقاطع غیر همسطح در این مسیر	سرعت مجاز ۱۳۰ کیلومتری برای نخستین بار
استفاده از آخرین فناوریهای روز در بخشهای اساس و زیراساس	ایجاد یک کارخانه آسفالت بسیار مدرن به منظور تولید آسفالت با طول عمر بالا با ظرفیت روزانه ۳۰۰۰ تن	استفاده از توانمندیهای بومی در ساخت و تامین مصالح و نیروی انسانی	راندمان بسیار بالا
پیاد هسازی نظام مدیریت پروژه ها	بهره مندی از مهندسی ارزش	تکمیل و بازنگری مطالعات در طرح های اجرایی حین ساخت	رتبه بالای کیفیت و ایمنی
پیاده سازی ساختار کنترل کیفیت Q.A و مدیریت کیفیت Q.C	توان صدور دانش فنی و اجرای پروژه های راه سازی در منطقه	اتکای کامل به تجهیزات داخلی است و طراحی و اجرا توسط متخصصان داخلی انجام شده است.	و تامین منابع مالی و سرمایه گذاری بخش خصوصی

اتکا به تامین مالی داخلی و سرمایه گذاری بخش خصوصی

گرچه تأمین ۷۰ درصد منابع مالی این پروژه توسط قرارگاه سازندگی خاتم انجام شده است، اما با رویکرد حمایت از بخش خصوصی، قرارگاه به عنوان چتر حمایتی، اجرای این پروژه را به پیمانکاران داخلی واگذار کرد، به گونه‌ای که حدود ۸۰ درصد آزادراه غدیر توسط بخش خصوصی اجرا شده است.^۳ و این در شرایطی است که خود قرارگاه خاتم‌الانبیاء از جمله شرکت‌های مشمول تحریم‌های هدفمند است.

^۱ کشور در پیشبرد پروژه های راه و شهرسازی کما به خودکفایی رسید، ایرنا، ۹۹/۳/۲۲

^۲ حجم پروژه های عمرانی و راهسازی قرارگاه خاتم در کشور دوبرابر شده است، تحلیل بازار، ۹۹/۷/۱۰

^۳ سعید محمد: آزادراه غدیر از عوامل مهم تحقق توسعه پایدار در کشور است، خبرگزاری دانشجویان ایران، ۹۹/۱۱/۲۷

مزایای بزرگراه غدیر

نقش مهم در ترانزیت کالا در حوزه فراملی
کمک به توسعه مناطق محروم پیرامون استا نه‌های هم‌جوار طرح
افزایش درآمدهای ترانزیتی کشور
کاهش ۶۰ کیلومتری طول مسیر و کاهش زمان سفر
مدیریت منابع سرمایه‌گذاری احداث صنایع بالادستی و پایی ندستی صنعت نفت و گاز
کاهش ۴۰ درصدی بار ترافیک در البرز
صرفه جویی انرژی (کاهش مصرف بنزین ۷۰۰ میلیون لیتر و گازوییل ۱۶۰۰ میلیون لیتر)
کاهش تولید آلاینده‌های زیست محیطی و گازهای گلخانه‌ای
ایمن‌ترین آزادراه کشور / افزایش ایمنی و تجربه سفر بدور از ترافیک
پدافند غیرعامل و تخلیه سریع مراکز جمعیتی تهران و البرز
سهم مهم آزادراه غدیر در تنظیم تردد و ترافیک کریدورهای شرق، غرب و شمال و جنوب
توسعه صنعت گردشگری و رونق اقتصادی ملی

توان بالای صدور دانش فنی و اجرای ابر پروژه‌های عمرانی و راهسازی در منطقه

با توجه به توان بالای مهندسان مشاور و پیمانکار ایرانی امروز نه تنها در سطح داخلی به خودکفای کامل در حوزه عمران و راهسازی رسیده ایم، بلکه صدور خدمات فنی و مهندسی زمینه‌ای است که شرکت‌های ایرانی در حوزه زیربنای حمل و نقل در کلاس جهانی فعالیت کنند. نمونه بارز آن واگذاری تعدادی از پروژه‌های راهسازی کشور ترکمنستان به شرکت‌های راهسازی ایرانی است. همچنین انجام پروژه‌های عمرانی و راهسازی در عراق، ترکیه و... در سالهای اخیر و سرمایه‌گذاری و صدور دانش فنی در کمک به بازسازی سوریه از دیگر افتخاراتی است که با شعار خودمان توانستیم تحقق یافته است.

کلام آخر

آزادراه غدیر، برگ زرینی در افتخارات نظام است که در چهارچوب زمانبندی مصوب و در شرایط سخت اقتصادی کشور به واسطه تحریم‌ها و همچنین کرونا افتتاح خواهد شد. طراحی و ساخت ابرپروژه بزرگراه غدیر نشان داد ایران توانایی برداشتن گام‌های بزرگ توسعه، عبور از سد تحریم‌ها و جذب سرمایه‌گذاری خارجی را دارد. چنانکه به گفته وزیر راه و شهرسازی دولت در سالهای اخیر با استفاده از ظرفیت‌های داخلی پروژه‌های حوزه راه و شهرسازی را به سطح موفقی از خوداتکایی و خودکفایی رسانده است و نه تنها در هیچکدام از پروژه‌های راه و شهرسازی به خارج از کشور احتیاجی نداریم و تمامی

برنامه‌ها توسط متخصصان و پیمانکاران داخلی در حال پیشبرد است، بلکه فراتر از آن به رغم تحریم‌های ظالمانه آمادگی صادرات فناوری و نیز اجرای پروژه‌های بزرگ عمرانی و راه‌سازی در سطح بین‌المللی به ویژه کشورهای همسایه را داریم. تحریم‌های دشمنان در کنار آثار سوئی که بر زندگی مردم گذاشت در بخش‌های زیادی هم باعث توانمندی و خودکفایی شده است به ویژه با توجه به آن که یکی از دغدغه‌های جدی مقام معظم رهبری نیز بحث قوی شدن کشور در مقابل تکانه‌های تحریم و نامهربانی‌های غریبه‌ها است.

* مستندات پیوست

مستندات	محورها
طبق گزارش‌ها راندمان این پروژه سالانه بیش از ۲۰ درصد بوده در حالی که پروژه‌های عمرانی وزیرساختی مشابه، راندمان زیر ده درصد داشتند ^۱	راندمان بسیار بالای پروژه
قرارگاه خاتم الانبیا بازوی اجرایی قوی دولتهاست و یکی از مزیت‌های پروژه آزادراه غدیر این است که قرارگاه به عنوان پیمانکار این پروژه، توانست این آزادراه را دقیقاً طبق زمان بندی قرارداد یعنی پنج ساله به دولت تحویل دهد. میدانیم که اجرای پروژه‌ها وقتی زمانبر شود هزینه‌های مضاعفی را به دولت تحمیل می‌کند که توانستیم جلوی این موضوع را بگیریم.	پیشرفت کار دقیقاً طبق زمانبندی قرارداد
محمد فرمانده قرارگاه سازندگی خاتم الانبیا(ص): صرفه‌جویی سوخت کاهش تولید آلاینده‌ها و گازهای گلخانه‌ای به ویژه در اطراف کلانشهرهای کرج و تهران به میزان ۴.۵ میلیون تن دیاکسیدکربن را در ۲۰ سال اول بهره‌برداری در بر دارد و تأثیر بسزایی در کاهش آلودگی هوای این دو شهر بزرگ خواهد داشت. بخش قابل توجهی از آلودگی هوا و ترافیک کلانشهرهای کرج، تهران و شهرستانهای تابعه، مربوط به خودروهایی می‌شود که از این شهرها عبور می‌کنند در حالی که مبدأ و مقصد سفر آنها خود این کلانشهرها نیستند و آزادراه غدیر این امکان را فراهم می‌سازد تا این خودروها بدون وارد شدن به این شهرها، با ایمنی بیشتر و به دور از ترافیک به سفر خود ادامه دهند ^۲	کاهش تولید آلاینده‌ها و گازهای گلخانه‌ای
سعید محمد: توسعه زیرساخت‌ها و افزایش طول شبکه‌های راهی امکان دسترسی آسان و سریع را به بازارهای داخلی و خارجی فراهم می‌کند و یکی از سیاستهای قرارگاه خاتم الانبیا در پروژه‌های عمرانی افزایش رفاه مردم و فعالان اقتصادی است. ^۳	نقش مهم در ترانزیت کالا در حوزه فراملی
فرمانده قرارگاه خاتم الانبیا: با افتتاح آزادراه غدیر و تکمیل حلقه‌های دیگری از کریدورهای ترانزیتی، سهم ایران و مردم کشورمان از درآمدهای ترانزیتی افزایش پیدا میکند	افزایش درآمدهای ترانزیتی کشور
سعید محمد: این آزادراه در شرایط بحران طبیعی و غیرطبیعی می‌تواند ضریب ایمنی و امنیت تهران، البرز و شهرهای اطراف آن را ارتقا دهد و موجب افزایش توان امدادسانی و تخلیه جمعیت در دو مسیر آزادراه و بالابردن توان ظرفیت موجود خروجی‌های غربی، جنوبی و شرقی تهران شود. ^۴	تأثیر آزادراه غدیر در پدافند غیرعامل
این آزادراه با تسهیل در ارتباط تهران با چند شهر و استان، توانسته است در راستای تحقق اصل ۸۴ قانون اساسی و سیاستهای کلی و به منظور توزیع و استفاده متوازن و عادلانه امکانات و خدمات کشور، نقش مهمی در رفع تبعیض و ارتقای سطح زندگی مناطق کمتر توسعه یافته و تحقق پیشرفت و عدالت در کشور دارد و گام مهمی در جهت توسعه پایدار روستایی، گسترش خدمات عمومی و محرومیت زدایی و در نتیجه ایجاد مهاجرت معکوس به شمار میرود.	توسعه مناطق محروم پیرامون استانهای همجوار طرح

^۱ ایلنا، ۹۹/۱۲/۶

^۲ ایرنا، ۹۹/۵/۲۵

^۳ ایلنا، ۹۹/۱۲/۶

^۴ خبرگزاری دانشجو، ۹۹/۱۱/۲۷

مدیریت سرمایه گذاری احداث صنایع بالادستی و پایندستی صنعت نفت و گاز	سبب مدیریت منابع سرمایه گذاری در زمینه احداث صنایع بالادستی و پایندستی صنعت نفت و گاز از قبیل ساخت پالایشگاه و خطوط انتقال میشود.
سرعت بالای انجام پروژه	از ویژگی مهم آزادراه غدیر این که از نظر زمانبندی با تلاش قرارگاه خاتم در مدت کوتاهی اجرا و پنج ساله تکمیل شد
رتبه بالای کیفیت و ایمنی	میرشفیغ: آزادراه غدیر از لحاظ کیفیت و ایمنی در رتبه بالایی قرار دارد
توسعه صنعت گردشگری و رونق اقتصادی ملی	واقع شده است « شرق به غرب » و « شمال به جنوب » سعید محمد: آزادراه غدیر در کریدور بین المللی و از این رو علاوه بر توسعه صنعت گردشگری و رونق اقتصادی ملی، در زمینه ترانزیت کالا در حوزه فراملی با تمرکز بر کشورهای همسایه نیز تأثیرگذار خواهد بود ^۱
استفاده از روش های پیشرفته و خلاقانه مطابق با استانداردهای بین المللی برای اولین بار	سیدحسین میرشفیغ، معاون ساخت و توسعه آزادراه ها: در راستای رویکرد متفاوت و خلاقانه در احداث آزادراه های کشور و مطابق با استانداردهای بین المللی، بسیاری از روش های احداث برای اولین بار در اجرای پروژه های اولویت دار اقتصاد مقاومتی به کار گرفته شد که بعد از این در تمامی طرح های آزادراهی کشور به اجرا در می آید. طرح های آزادراهی اولویت دار کشور در قالب هفت پروژه به طول ۷۲۳ کیلومتر تعریف شده که سعی شده است در اجرای این طرح ها رویکردهای نوینی مطابق استانداردها تعریف شود ^۲
پیاده سازی ساختار کنترل کیفیت Q.A و مدیریت کیفیت	میرشفیغ پیاده سازی ساختار مدیریت و کنترل کیفیت در پروژه ها را یکی دیگر از اقدامات برشمرد و عنوان کرد: کنترل کیفیت Q.A و مدیریت کیفیت Q.C دو مقوله مهمی است که به ویژه در آزادراه جنوبی تهران و آزاد راه اراک -خرمآباد به کار گرفته شده است
مدیریت منابع مالی با بهره مندی از اوراق مشارکت و مصالح تهاتری	مدیریت منابع مالی با توجه به تنوع و محدودیت های قانونی منابع یکی از روش های اصلی در این ساختار است که بهره مندی از اوراق مشارکت، مصالح تهاتری و موارد مشابه از این دست است. استفاده از بازار سرمایه برای تأمین نقدینگی مورد نیاز اجرای طرح از سوی قرارگاه خاتم الانبیا ^۳
استفاده از توانمندی های بومی در ساخت و تامین مصالح و نیروی انسانی	به طور متوسط به منظور احداث هر کیلومتر از آزادراه ۱۰ تا ۱۲ نفر مشغول به کار هستند و بدین ترتیب با بهره مندی از نیرو و توان تخصصی بومی در پروژه ها ایجاد اشتغال مستقیم در استانهای کشور صورت می گیرد ^۴
یک آزادراه راهبردی و از افتخارات مهندسی و عمران کشور	اسلامی وزیر راه و شهرسازی: ما اتصالات ایمن را به ۵ آزادراه و بزرگراه از جمله بزرگراه ساوه برقرار کرده ایم که می تواند خیلی خوب تنظیمات ترافیک را انجام دهد. رانندگان ما که حامل بار و مسافرها هستند و مردمی که به شمال و شرق و غرب کشور تردد می کنند، در این نقطه کانونی می توانند با دسترسی های ایمن مسیر خود را انتخاب کنند و حرکت خود را ادامه دهند ^۵
توجه به ایمنی پروژه همزمان با شروع مطالعات	میرشفیغ: ایجاد و پیاده سازی ساختار ممیزی ایمنی در پروژه ها همزمان با تکمیل مطالعات و در زمان احداث از دیگر مواردی است که در پروژه های اقتصاد مقاومتی به آن توجه ویژه شده است و آزادراه جنوبی تهران یکی از نمونه ها است ^۶
استفاده از نیوجرسی های مفصلی (حفاظ های بتنی) به جای گاردریل فلزی	عباس آخوندی، وزیر سابق راه و شهرسازی: با توجه به اهمیت پروژه از جهت منظر و مرئی کار مفصلی صورت گرفته است. در راستای ارتقای ایمنی، نیوجرسی های مفصلی در این پروژه به کار رفته و هیچگونه گاردریل فلزی برای این پروژه استفاده نشده است. ^۷

^۱ خبرگزاری دانشجو، ۹۹/۱۱/۲۷

^۲ پایگاه خبری وزارت راه و شهرسازی، ۹۹/۸/۲۳

^۳ خبرگزاری دانشجو، ۹۹/۱۱/۲۷

^۴ پایگاه خبری وزارت راه و شهرسازی، ۹۹/۸/۲۳

^۵ همان، ۹۹/۱۱/۳۰

^۶ همان، ۲۳ / ۸ / ۹۹

^۷ همان، ۳۱ / ۳ / ۹۹

<p>گرچه تأمین ۷۰ درصد منابع مالی این پروژه توسط قرارگاه سازندگی خاتم انجام شده است، اما با رویکرد حمایت از بخش خصوصی، قرارگاه به عنوان چتر حمایتی، اجرای این پروژه را به پیمانکاران داخلی واگذار کرده است، به گونه ای که حدود ۸۰ درصد آزادراه غدیر توسط بخش خصوصی اجرا شده است.^۱</p>	<p>تأمین مالی و سرمایه گذاری بخش خصوصی</p>
<p>اسلامی، وزیر راه و شهرسازی با اشاره به اینکه کشور در پروژه های راهسازی و عمرانی کاملاً به خودکفایی رسیده است، تأکید کرد: تحریمه ا هیچ تأثیری بر طرح های راه و شهرسازی نداشته است. در هیچکدام از پروژه های راه و شهرسازی به خارج از کشور احتیاجی نداریم و تمامی برنامه ها توسط متخصصان و پیمانکاران داخلی در حال پیشبرد است. تجربه چهار دهه انقلاب به ما آموخته که هیچگاه نمیتوانیم در تحقق برنامه های عمرانی خود به کشورهای دیگر اطمینان کنیم و باید برپاهای خود بایستیم. چنانچه نیازی در کشور وجود داشته باشد که در داخل تأمین نشود نیز با اتکا به متخصصان و دانشگاه ها و مراکز علمی کشور آن نیاز برآورده خواهد شد همانطور که تا کنون چنین شده است. سختتر شدن تحریم ها ما را در خودکفایی مصمم تر و توان و کشف ظرفیت های داخلی را نیز قویتر خواهد کرد.^۲</p>	<p>در آزادراه غدیر همه تجهیزات داخلی است و طراحی و اجرا توسط متخصصان داخلی انجام شده است.</p>

^۱ خبرگزاری دانشجو، ۹۹ / ۱۱ / ۲۷

^۲ ایرنا، ۹۹ / ۳ / ۲۲